

I klimatförändringarnas spår Höga flöden i Motala ström

Magnus Mateo Edström, beredskapshandläggare

Länsstyrelsen
Östergötland

Disposition

- Introduktion till avrinningsområdet för Motala ström
- Höga flöden under vårvintern i år
- Konsekvenser vid höga vattennivåer
- Samhällets hantering av konsekvenserna
- Lärdomar av händelsen

Motala ströms avrinningsområde

Karta skapad av Länsstyrelsen Östergötland
Bakgrundskarta: 1:M Topografiska webbkartan ©Lantmäteriet

Skala 1:1 500 000

SMHI:

”Sveriges trögaste vattensystem”

Vättern (2)

Sommen (20)

Roxen (26)

Glan (36)

Åsunden (56)

Länsstyrelsen
Östergötland

Vädervarningar för höga flöden och översvämning

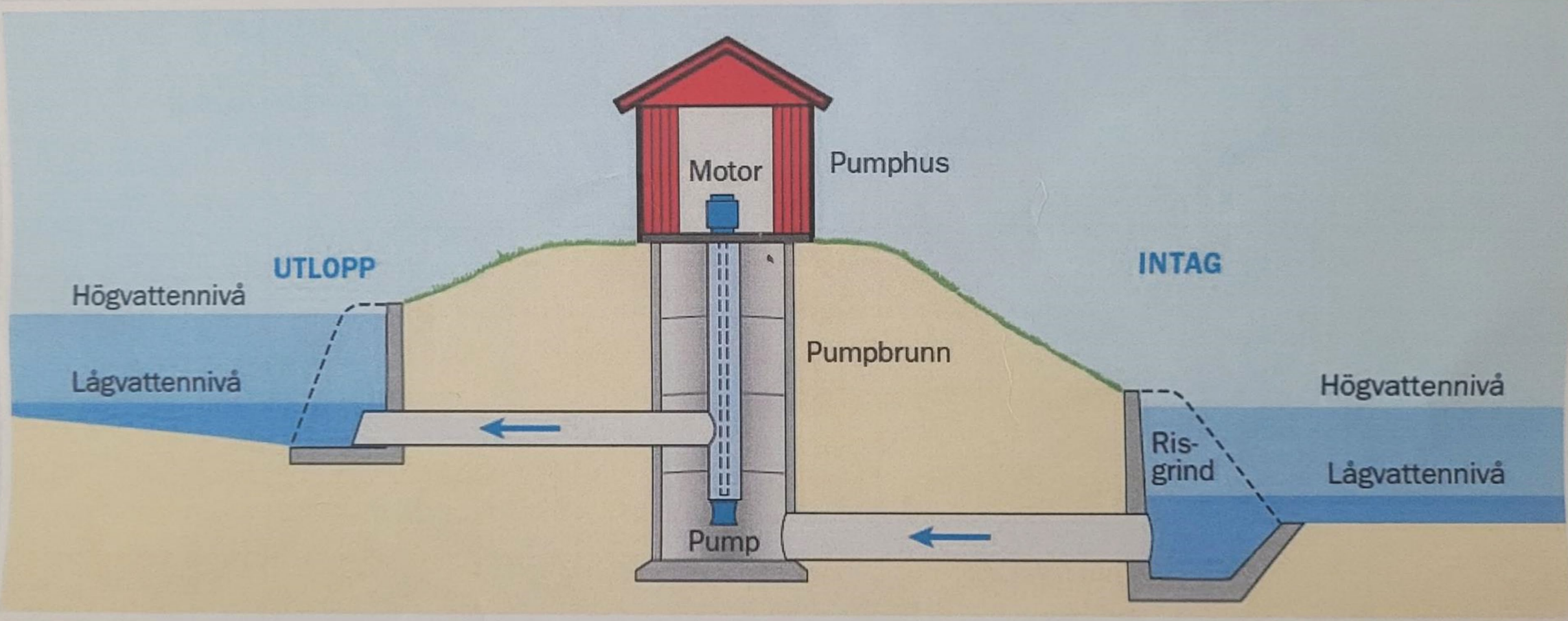
- Många vädervarningar om höga, mycket höga flöden och översvämningar under februari-april i Motala ströms avrinningsområde
- 50-årsflöde
- Rekordnivå i Vättern

Linköpings kommun, LM2024/011411

ILLUSTRATION LENA GRANELL

Hantering via Samverkan Östergötland

- Samordning av länets aktörer, inriktning och samordning (ISF)
- ISF-stöd genom Älvgrupp Motala ström
- Lägesbild
- Samordnad kommunikation
- Fokus på samhällsviktig verksamhet

Aktörer i Samverkan Östergötland

ISF

- Länsstyrelsen Östergötland
- Länets 13 kommuner
- Polismyndigheten
- Region Östergötland
- Räddningstjänsten Östra Götaland
- Försvarsmakten
- Trafikverket
- Kustbevakningen
- SOS Alarm
- Övriga av händelsen berörda organisationer (SMHI, Tekniska verken, Holmen, Lst Jönköping, Eon, Vattenfall)

ISF-stöd Älvgrupp för Motala ström

- Länsstyrelsen
- Vissa kommuner
- Räddningstjänsten Östra Götaland
- Representanter från privata näringslivet
- VA-bolag
- Vattenreglerare
- Kanalbolag
- LRF
- Trafikverket
- SMHI

Älvgrupp för Motala ström

- Stöd inom Samverkan Östergötlands samverkansstruktur (ISF-stöd)
- Experter på konsekvenser av för mycket eller för lite vatten i landskapet
- Funnits sedan 2019
- Nu aktiverad som ISF-stöd för första gången
- Helhetsperspektiv inom ett avrinningsområde
- Vattendomar/reglering
- Avsteg från bestämmelser i vattendom

Motala ströms huvudavrinningsområde

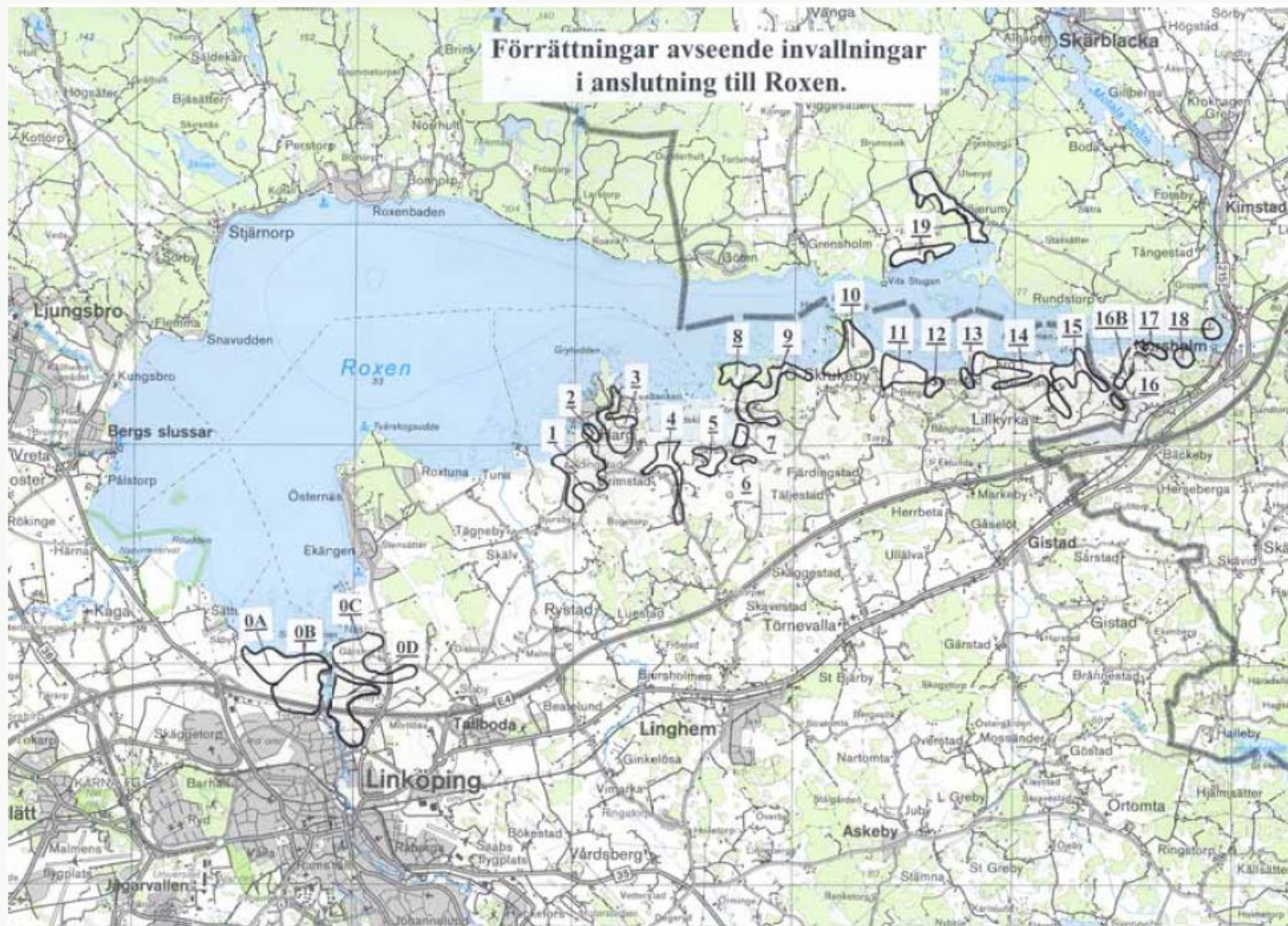
Karta skapad av Länsstyrelsen Östergötland
Bakgrundskarta: LM Topografiska webbkartan ©Lantmäteriet

Skala 1:1 500 000

Länsstyrelsen
Östergötland

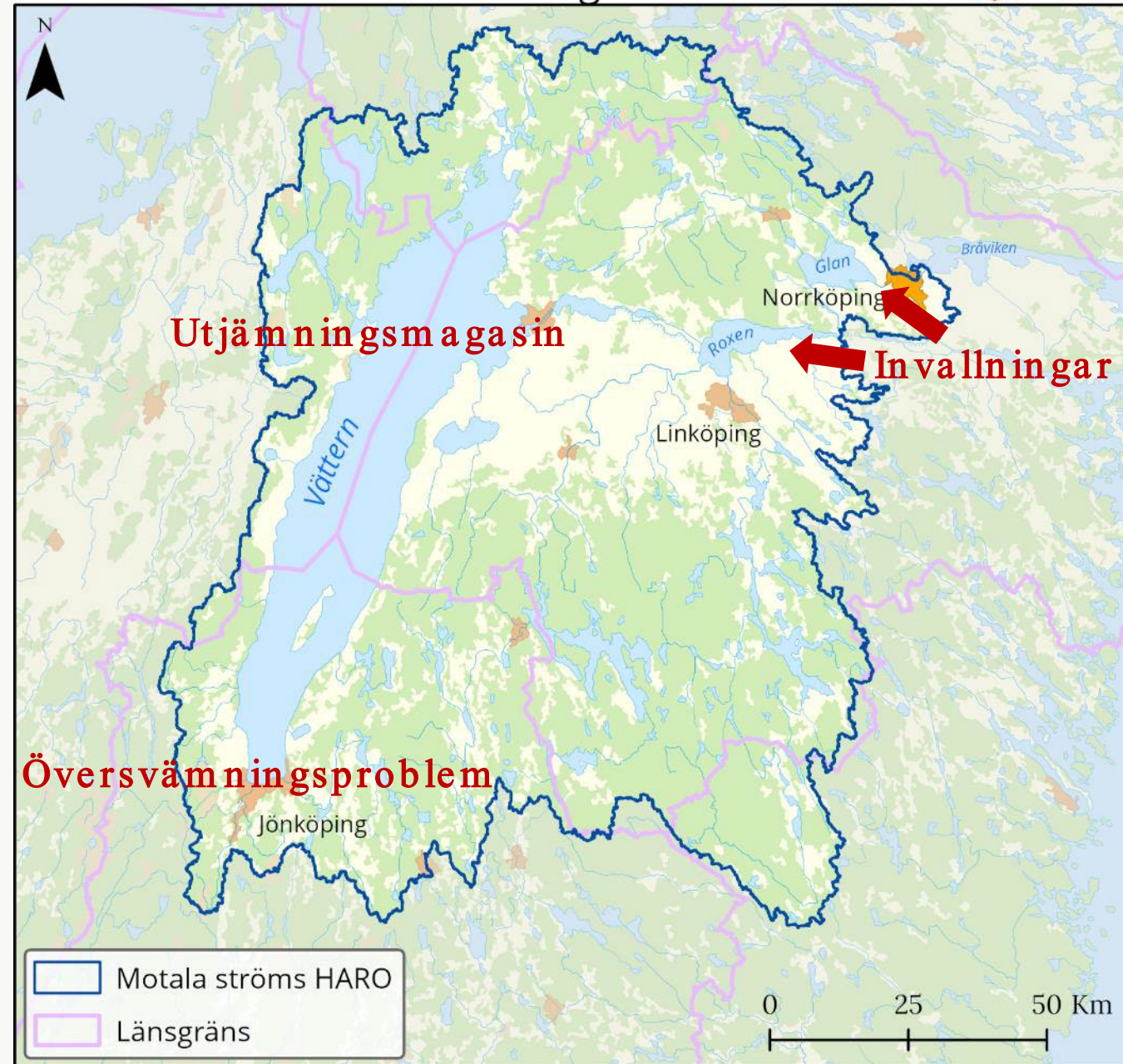
Invallningarna vid Roxen

Reglering

Reglering av vatten är ett kraftfullt verktyg för att parera för både låga och höga flöden, men det finns vattendomar att förhålla sig till.

Motala ströms huvudavrinningsområde

Summering av händelsen

- Samverkan med många aktörer
- Stort medialt intresse
- Störst påverkan vid sjöarna Roxen och Glan, i viss mån även vid Vättern
- Önskemål om avsteg från bestämmelser i vattendomar inkom till Länsstyrelsen 4 ggr
- Länsstyrelsen avböjde ingripande varje gång
- Främst påverkan på jordbruksmark, men även strandnära bebyggelse och mindre vägar
- Vissa transformatorstationer ligger i utsatta lägen (samt sekretessproblematik)

Lärdomar av händelsen

- Stort pådrag redan vid ett 50-årsflöde, men hanterbart
- Gemensam lägesbild viktig framgångsfaktor
- Långsamt händelseförlopp innebär en särskild utmaning
- Vi behöver öva hantering av högre nivåer
- Viss förvirring kring vädervarningar för höga flöden respektive översvämning
- Hur få ordning på alla markavvattningsföretag? Underhåll. Få in alla delägare.
- Hantering av avsteg från bestämmelser i vattendomar. Hur klara ekonomin vid skadeståndsanspråk?
- Behov av att klimatanpassa vattendomarna
- Hantering av sekretessproblematik

Se här – de gillar översvämningarna: "Jättebra"

Kan en översvämning vara bra? Frågar du fågelskådaren Olof Hjelm så är svaret definitivt ja. "Fåglarna får väldigt mycket mer mat", säger han.

Tack

magnus.edstrom@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen
Östergötland